

Vaayy ki Vaayy

– Okan KİLİT · 17 Ocak 2013

Beyaz tülbenti esmer teni ile inatlaşırdı. Meşhur bir koltuğu vardı. Üzerine bağdaş kurar oturur, kendine bir şey sorulmadıkça, orada öylece susar, yalnız kaldığı zamanlarda gözlerini uzaklara diker, Kürtçe bir şeyler mırıldanırdı. Duyardım. Anlamazdım. Anneme, "ne diyor," diye sorduğumda o uzun cümlelerin tercümesi kısa bir cümle olurdu. "Eskilerle konuşuyor." Kimi zaman, sessizce yaklaşır, "Ne dedin nine, bir şey mi istedin?" Diye sorardım. O, yüzünü duvara çevirir "Vaayy ki vaaayy," derdi... Ağlardı ninem.

Türkçesi bozuktu. Dediğini sadece biz anlardık. Doğu lehçesine zamanla bir de bizim yörenin şivesi karışınca, ne Türkçe ne Kürtçe, karmakarışık bir dil çıkmıştı ortaya.

Uzuncu bir sopaya bağladığı bakraçta mayalanmış yoğurdu, sırtına atar, pazara çıkardı. Garip bir dili olsa da yoğurtunu pazarlamayı bilirdi. Çok çalışır, bir ah etmezdi... Fukaralık üzerine geldikçe, O da onun üzerine yürürdü sanki. Hiç bir şeyden, çekinmez, korkmazdı.

Üç isimle anılsa da gerçek ismi Leyla'ydı. Kimlikte Seyra, bizim dilimizde Leylo nineydi O. Dedem takmıştı bu ismi. O Leylo diye sesler, biz de dedemize uyardık.

Dolandırıcının birine tüm birikimini kaptırınca ayaklarına felç inmişti, dedemin. Daha sonra olanaksızlıktan olsa gerek, rahatsızlığı kangrene döndü. İki bacağı da kesildi. Ninem, Dedemi o haliyle ilk gördüğünde, durumu öyle sakın karşılamıştı ki çocuk yaşımda bunu çok da normal bulmadığımı hatırlarım. Bir süre dedemin başında oturduktan sonra çıkmıştı odadan. Ev kalabalıktı. İlgi, alaka kadar biraz da merakla komşular ve akrabalarla dolmuştu eve, her oda tıklım tıklımdı. Yan odaya baktı olmadı, karşı odaya baktı olmadı...Usluca evin dış kapısını yürüdü. Tahta kapıyı açtı. Yüzünü, dışarıdaki rüzgara verip, "Vaayy ki vaayy!" Dedi. Ninem ağlıyordu...

Nasıl bir çocukluk, genç kızlık yaşamıştı? Sorardık, anlatmazdı. Geçmişini dedem bile bilmezdi... Batman ilinin ücra bir köyünden çıkıp, Dinar'ın yolunu nereden bulmuştu? Bacağında üç kurşun izi vardı. Kim vurmuştu? Sorardık cevaplamazdı. ilkokul çağlarımda merak ettiğim soruların cevabını 27 yaşında ancak öğrenecektim. Leylo nine, ölümüne susanlardandı.

Yaşı seksene dayandığında, elden ayaktan düşmemişti. Yaşıtları yapamazken, O namazını ayakta kılabilir, günlük yaşamında yardıma ihtiyaç duymuyordu. Sadece İzmir'de olmak yoruyordu. Toprak

kadınıydı O. Alışmamıştı duvarlar arasında yaşamaya... Benim odamda uyur, başka odaya geçmesine asla izin vermezdim. Geceleri uykusunda konuşur, bazı isimler sayıklar, Kürtçe bir şeyler söylenirdi. O zamanlarda güldüğü bile olurdu. Tüm dikkatimle dinler, ancak hiç bir şey anlamazdım, dediklerinden. Bir gece yine sayıklarken tüm ev halkını uyandırdım. Onlar da benim gibi sayıkladığı kelimelerden bir şey anlamamış ve durumu yaşına yormuşlardı. Bense, seneler sonra duyacaktım, sayıkladığı isimlerinin kardeşlerinin adları olduğunu ve geceler boyu onlarla konuştuğunu...

Babam eve misafirlerle gelmişti o gün... Çok seviçliydi, gülüyordu. "Leylo hatun," demişti, yanındaki iki adamı ve bir kadını göstererek; "bunlar senin memleketten." Başta anlamamıştı Leylo nine babamın ne demek istediğini. Doğru duyduğuna kanaat getirdiğinde belkide, gülümsedi ve Kürtçe bir şeyler söyledi... Gelenler anladı... Cevapladılar da... Uzun uzun Kürtçe konuştular, o akşam. Misafir adamlardan bir tanesi çok şaşırılmış, "şiir gibi Kürtçe konuşuyor," demişti... Nihayet konu dönüp dolaşıp Leylo ninenin öyküsüne gelmişti. Konuşurken, ninemin eli ayağı titriyor, anlattıklarını yaşıyormuşçasına, heyecanlanıyordu. Konuşurken, geceleri sayıkladığı o isimler cümle içinde geçiyordu. Tam değilse de hikayesinin ana hatlarını çözmüştük nihayet.

İsmet Paşa döneminde batıya sürgün edilen köylüler arasındaymış sülalesi... Bazı köylüler batıya göçmek istememiş, leylo nine de onlardanmış. Neden istemediğinin sebebini sorduk anlatmadı, sustu yine. Göç etmeyi istemeyen köylüler bir kuyuya saklanmışlar. Onları fark eden askerın birisi kuyuya ateş açmış... Orada üç yara almış, bacağınan...

Nasıl olduysa hayatta kalmış ancak ailesinin, sülalesinin izini kaybetmiş... Sonra bir kafil ile Afyon'un Dinar ilçesine gelmiş. Dedem ile tanışmış. Sonrasını biliyorduk zaten...

O, hiç bir zaman vatanına gücenmemişti. Dolabının en üst köşesinde saklardı bayrağı ve Kuranı... Askere giden gençlerin cebine harçlık iliştmeyi ihmal etmezdi... Kendisine bir bardak su verene "Allah senden razı olsun," diyebilecek kadar zengin bir gönlü vardı. Anadolu kadınıydı... Hani, kürsülerde konuşanlarca yere göğe sığdıramayan, fakat kürsüden inince yüzüne bile bakmadıkları Anadolu kadınları var ya, işte onlardandı... Bugün yaşasaydı ve o kürsüdeki beyler O'na bir bardak su ikram etseydi, eminim onlara da "Allah senden razı olsun," derdi. Ben ömrümce O'nun kadar kolay memnun olabilen, öyle tok gönüllü bir insan olamadım. Kanındanım, canındanım evet, ama ben bu düzenden ve mimarlarından razı değilim leylo ninem; hiç razı değilim...

O gece misafirler gitmeden, odamıza çekilmişti Leylo nine. Belki de hiç konuşmadığı kadar konuşmuş olmak, konuşurken o anları tekrar yaşamak çok yormuştu kendisini. Odaya girdiğimde uyumuyor, ranzada oturuyordu. O gece kimsenin adını sayıklamadı... Bende uyuyamadım. O, uyuduğumu

sanıyor, yalnızken mırıldandığı aynı kelimeyi mırıldanıyordu. “Vaaayy ki vaayyy...” Bakmadan hissediyordum, ağlıyordu... Ağlıyordum.

Nur içinde yat Leylo nine. Şimdi ne zaman oturup kalemi elime alsam, yurdumu, yani sizi, bizi yazmaya dursam, her yazım, kâğıda dökülmeyen o kelimeyle başlıyor. “Vaayy ki vaaayy!” Vaaayy ki vaayyy...

.